

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-615-7-12>

**IMPROVING THE LEGISLATIVE FRAMEWORK OF UKRAINE
AS A FACTOR IN INCREASING THE ECONOMIC SECURITY
OF THE STATE**

**УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВЧОЇ БАЗИ УКРАЇНИ
ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ**

Levkivska V. M.

*Postgraduate Student at the Department
of Economic Law
and Economic Litigation
Educational and Scientific Institute
of Law,
Taras Shevchenko National University
of Kyiv
Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-5768-4947>*

Левківська В. М.

*аспірантка кафедри економічного
права та економічного судочинства
Навчально-науковий інститут права
Київського національного
університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-5768-4947>*

Сучасний етап розвитку України характеризується глибокими соціально-економічними трансформаціями, спричиненими тривалими воєнними подіями, глобальними викликами у сфері безпеки та внутрішніми структурними дисбалансами національної економіки. В таких умовах питання економічної безпеки держави набуває особливої ваги, адже вона виступає однією з базових складових системи національної безпеки. Її забезпечення ґрунтується на злагодженій роботі державних інститутів, у тому числі на ефективності правового регулювання ключових напрямів фінансово-економічної діяльності.

Разом з тим, чинна законодавча база України демонструє фрагментарність, наявність колізійних норм та недостатню гнучкість щодо реагування на умови воєнного стану і майбутні процеси післякризового відновлення. Саме тому реформування нормативно-правового поля у сферах оподаткування, бюджетної політики, інвестиційного клімату, боротьби з корупцією, зовнішньоекономічної діяльності та публічних закупівель стає необхідною передумовою не лише для відновлення та зростання економіки, а й для зміцнення її стійкості до деструктивних загроз.

Водночас у науковій літературі спостерігається відсутність цілісного підходу до визначення взаємозв'язку між напрямками законодавчих реформ і рівнем економічної безпеки держави. Це обумовлює

потребу в системному дослідженні ролі та значення законодавчих трансформацій у протидії економічним викликам і формуванні довгострокової стабільності національної економіки.

Економічна безпека держави як багатовимірна категорія включає систему інструментів і заходів, спрямованих на збереження та захист національних інтересів у періоди економічної нестабільності, під впливом зовнішніх викликів і внутрішніх структурних змін. Забезпечення її належного рівня неможливе без якісного нормативно-правового підґрунтя, яке регулює ключові економічні процеси, визначає інституційні умови для функціонування фінансово-бюджетної системи, податкового регулювання, розвитку зовнішньоекономічних зв'язків та гарантування інвестиційної стабільності. Конституційні норми, що закріплюють засади правового регулювання економіки, покладають на державу обов'язок забезпечувати захист права власності, розвиток підприємництва та підтримання справедливої економічної конкуренції, що прямо передбачено Основним Законом України [2]. У наукових дослідженнях правове регулювання економічної безпеки розглядається як ключовий елемент державної політики, що потребує комплексного вдосконалення, узгодженості та здатності швидко адаптуватися до надзвичайних викликів, особливо в умовах воєнного стану [1, с. 12].

В умовах воєнної агресії з боку Російської Федерації та посилення комплексних викликів, урядом України було започатковано низку законодавчих реформ, що істотно вплинули на функціонування державних фінансів і податкової системи. У період дії воєнного стану ухвалювалися нормативно-правові рішення, спрямовані на поєднання двох ключових завдань: зменшення податкового навантаження на бізнес та забезпечення ефективної мобілізації фінансових ресурсів для потреб національної безпеки [5].

У результаті цих реформ у 2023 році було оновлено кадровий склад Вищої ради правосуддя (ВРП) та Вищої кваліфікаційної комісії суддів (ВККС), що створило передумови для підвищення рівня доброчесності, відкритості та підзвітності суддівського корпусу. Крім того, були внесені зміни до законодавства, зокрема щодо механізму жеребкування (лотереї) серед кандидатів на посади суддів, удосконалення процедур електронного декларування для суддівського корпусу, а також триває робота над комплексним оновленням складу Конституційного Суду України.

Попри здійснені законодавчі та інституційні зміни у сфері судової влади, рівень довіри громадян до судової системи залишається низьким, що свідчить про наявність структурних дисфункцій, формальність частини реформ та обмежену підзвітність суддівського корпусу. Це зумовлює необхідність подальших послідовних кроків щодо

забезпечення реальної незалежності суддів, прозорості процедур їх призначення та підвищення відповідальності за порушення професійної етики.

У межах проведених реформ у 2023 році було оновлено персональний склад Вищої ради правосуддя (ВРП) та Вищої кваліфікаційної комісії суддів (ВККС), що створило підґрунтя для посилення доброчесності, прозорості та підзвітності суддівського корпусу. Крім того, у законодавство були внесені зміни щодо запровадження механізму жеребкування серед кандидатів на посади суддів, удосконалення системи електронного декларування суддів, а також триває процес комплексного оновлення Конституційного Суду України.

Водночас, незважаючи на здійснені законодавчі та інституційні зміни, рівень суспільної довіри до судової гілки влади залишається низьким. Це свідчить про наявність глибинних дисфункцій у системі, формальний характер окремих реформ та недостатню підзвітність суддівського корпусу. Таким чином, постає потреба у подальших цілеспрямованих кроках, спрямованих на забезпечення реальної незалежності суддів, прозорості процедур призначення та підвищення їхньої відповідальності за дотримання професійних стандартів та етичних норм [1].

У рамках стратегічного напрямку на європейську інтеграцію Україна реалізує комплексну правову модернізацію, спрямовану на поступове узгодження національної правової системи з нормами та стандартами *acquis communautaire* Європейського Союзу. Отримання статусу кандидата на вступ у ЄС у 2022 році стало ключовим чинником активізації цього процесу та визначило потребу у прискоренні законодавчої адаптації. Від кінця 2023 року офіційно стартували переговори щодо членства, які структуровано у 35 тематичних розділів, що охоплюють основні сфери державного управління, економічної політики та суспільного розвитку. Кожен із цих блоків передбачає проведення ґрунтовного секторального аналізу та узгодження правових норм з європейським законодавством, включно з можливістю визначення винятків, перехідних механізмів і поступового впровадження окремих положень.

У зв'язку з цим у багатьох секторах економіки та публічного управління відбувається поетапне оновлення правового регулювання відповідно до стандартів ЄС. Зокрема, значна робота проведена у напрямі гармонізації фінансового, митного та валютного законодавства. Адаптовано нормативні акти у сфері електронної ідентифікації та довірчих послуг відповідно до регламенту eIDAS, імплементовано ключові положення Загального регламенту захисту персональних

даних (GDPR), оновлено законодавство у галузях енергетики, екологічної політики, цифрової економіки.

Таким чином, масштабність нормативних реформ у сферах фінансів, цифрових технологій, судочинства, екологічної політики, державного управління та боротьби з корупцією демонструє прагнення України до повної інтеграції у правовий, політичний та економічний простір Європейського Союзу. Створений інституційно-правовий базис формує підґрунтя для подальшого руху країни в напрямі членства в ЄС.

Законодавчі зміни, що впроваджуються в межах євроінтеграційного курсу, мають на меті гармонізацію з *acquis* ЄС і водночас підвищення спроможності держави ефективно захищати національні економічні інтереси. У підсумку, оновлена нормативна система виступає важливим чинником стабільного функціонування економіки та зміцнення її стійкості перед внутрішніми й зовнішніми викликами.

Література:

1. Барчук Н., Жернаков М., Кузишин Я. Судова реформа в Україні: успіхи, виклики та майбутні пріоритети. Київ, 2024. 25 с.

2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 08.09.2025).

3. Про Бюро економічної безпеки України: Закон України від 28.01.2021 № 1150-IX. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text> (дата звернення: 08.09.2025).

4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо порядку обрання (призначення) на посади членів Вищої ради правосуддя та діяльності дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя: Закон України від 14.07.2021 № 1635-IX. *Відомості Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1635-20?utm_source=chatgpt.com#Text (дата звернення: 08.09.2025).

5. Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких законів України щодо відновлення роботи Вищої кваліфікаційної комісії суддів України: Закон України від 13.07.2021 № 1629-IX. *Відомості Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1629-20?utm_source=chatgpt.com#Text (дата звернення: 08.09.2025).

6. Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні: Закон України від 15.07.2021 № 1667-IX. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/1667-20#Text> (дата звернення: 08.09.2025).